

Fiatal munkavállalók – Tények és adatok A fiatalok foglalkoztatása

Az Európai Kockázatkutató Központ egy sor jelentést készített, amelyek egy meghatározott kockázattal, ágazattal vagy a munkavállalók egy meghatározott csoportjával összefüggésben mutatják be a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot. Ez a ténylap a fiatal munkavállalókról szóló jelentést (1) foglalja össze egy nagyobb projekt részeként, amelynek célja az újonnan megjelenő tendenciák és munkahelyi kockázatok minél korábbi azonosítása, segítséget nyújtva ezáltal a források jobb összpontosításához, és lehetővé téve az idősebb és hatékonyabb beavatkozásokat.

E kiadvány célja, hogy áttekintést adjon a fiatalokat a munkahelyen érő veszélyekről, valamint arról, milyen rövid és hosszú távú következményekkel jár ez a veszélyeztetettség. Ezt a statisztikák és tanulmányok elemzésén, valamint a kiválasztott megelőző esettanulmányokon keresztül mutatja be.

Az Európai Unió tagállamaiban és azokon kívül összegyűjtött információk tömegének összegzésével az ügynökség célja, hogy betekintést nyújtson a fiatalok munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági tapasztalataiba. Az Ügynökség reméli, hogy ez az információ hozzá fog járulni a munka világába belépő fiatalok jobb védelméhez, és ezáltal ahhoz is, hogy egészségesebben éljék dolgozó életüket.

A fiatalok foglalkoztatása 25 EU-tagállamban

A fiatal munkavállalók aránya szinte az összes tagállamban csökken. Ez a csökkenő születésszámot tükrözi, de azt is jelezheti, hogy az oktatási tevékenységek egyre elterjedtebbek, és tovább tartanak. A fiatal munkavállalók ezenfelül védtelenebbek a gazdasági recesszióval szemben – a munkáltatók a gazdasági nyomásra az új, fiatal munkavállalók felvételének csökkentésével válaszolnak.

A 25 EU-tagállamban 2005-ben körülbelül 193,8 millió fő állt alkalmazásban, amelyből 20,4 millió volt fiatal munkavállaló (2). A fiatal munkavállalók a munkaerő 10,5%-át tették ki. A foglalkoztatási ráta (3) (EU-25) a fiatal munkavállalók esetében 36,3% volt, szemben a 15–64 éves népességnél mért 63,6%-kal.

A 25 EU-tagállamban a fiatalok körében 18,7%-os volt a munkanélküliség, ami több mint kétszerese a teljes munkanélküliségi rátának (9,0%). Az elmúlt években sok EU-tagállamban a fiatal munkavállalók munkanélküliségi rátája is emelkedett, jóllehet az összességében idősödő lakosságban kevesebb a fiatal. A régiók között is jelentős különbségek mutatkoznak a fiatalok körében: a munkanélküliségi ráta a 25 EU-tagállam régióinak kétharmadában a teljes munkanélküliségnek legalább a kétszerese. A fiatalok körében a regionális munkanélküliségi ráta 6,2% és 59,1% között mozogott.

A fiataloknak a munka világába történő eredményes integrálása azonban létfontosságú a társadalom és a vállalkozások számára, és óriási jelentőségű maguk a fiatalok, valamint a saját életük, egészségük és jólétük irányítása szempontjából.

Ideiglenes, részdíós, hétvégi és váltott műszakban végzett munka

2005-ben a 15–24 éves munkavállalók a teljes munkaerőpiacon aktív munkaerőhöz képest ritkábban álltak teljes munkaidős alkalmazásban (72%, illetve 82%), gyakrabban volt ideiglenes szerződésük (39%, illetve 14%), és gyakrabban voltak fix fizetésű munkavállalók (94%, illetve 83%). Figyelembe véve azonban a fiatal munkavállalók körében gyakori, nem hivatalos munkamegállapodásokat (pl. önkéntes munkák, családi vállalkozásban végzett munka, gyakornokság), nehéz meghatározni a foglalkoztatást.

A 25 EU-tagállamban sok ideiglenes munkavállaló 25 évesnél fiatalabb volt: a 25 EU-tagállamban a fiatal munkavállalók 37,5%-a ideiglenes szerződés alapján dolgozott. A százalékos arány az írországi 6,8%-tól a spanyolországi 59,4%-ig változott.

A munkaerő-kölcsönzés keretében végzett munkára vonatkozó adatok szerint(4) az ideiglenes szerződés alapján foglalkoztatott személyek számára a képzés és a hosszú távú kompetencia-fejlesztésben való részvétel kevésbé elérhető, mint az állandó szerződéssel rendelkező munkavállalók számára. Az ideiglenes munkavállalók emellett kevésbé képesek befolyásolni a feladatok rendjét, a munka tempóját és a munkamódszereket, a munkával kapcsolatos igényeik alacsonyabbak, és kevésbé látják el őket a munkahelyi kockázatokra vonatkozó információkkal.

2005-ben négyből egy fiatal munkavállaló részdíós munkakörben dolgozott. A részdíós munka is egyre gyakoribb. Európában a részdíós munkával kapcsolatos kutatás azt mutatja, hogy kevesebb a lehetőség a képzés és a karrierben való előrelépés terén(5). A fizetések és a szociális juttatások mértéke alacsonyabb, a munka pedig jellemzően egyhangú.

Ezenfelül a fiatal munkavállalók több mint fele havonta legalább egy szombaton dolgozott. A fiatal munkavállalók esetében a váltott műszak is valószínűbb volt.

Hol dolgoznak a fiatal munkavállalók?

Az ágazatonkénti lebontás azt mutatja, hogy a 25 EU-tagállamban a fiatal munkavállalók aránya a szállodákban és az éttermekben (22,7%), valamint a kereskedelemben (16,3%) a legmagasabb. A 25 EU-tagállam közül 20-ban a vendéglátás az első számú foglalkoztatási ágazat a fiatal munkavállalók számára, és minden tagállamban az első három között szerepel.

Ez az eloszlás a fenti ágazatokra jellemző, potenciálisan veszélyes körülmények meghatározott köre miatt fontos következményekkel jár a fiatalok munkahelyi biztonságára és egészségvédelmére nézve (beleértve az alacsony fizetést, az ideiglenes időnyomunkát, a rossz foglalkoztatási feltételeket és a fizikailag megterhelő munkát). 2005-ben a 25 EU-tagállamban a fiatal munkavállalókat leginkább a szolgáltatásban (5,2 millió fő), valamint a kézműves és ezzel rokon szakmákban (3,6 millió fő) foglalkoztatták. A harmadik helyet az ugyanolyan arányt kitevő hivatalnokok (2,7 millió fő), illetve technikusok és kapcsolódó szakemberek (2,7 millió fő) foglalták el, szorosan mögöttük pedig az alapfokú végzettséget igénylő foglalkozásokat találjuk (2,5 millió fő). Ez a foglalkozás szerinti lebontás tagállamonként némileg eltér. 2000 és 2005 között

(1) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

(2) Fiatal munkavállalók: 15–24 éves kor között.

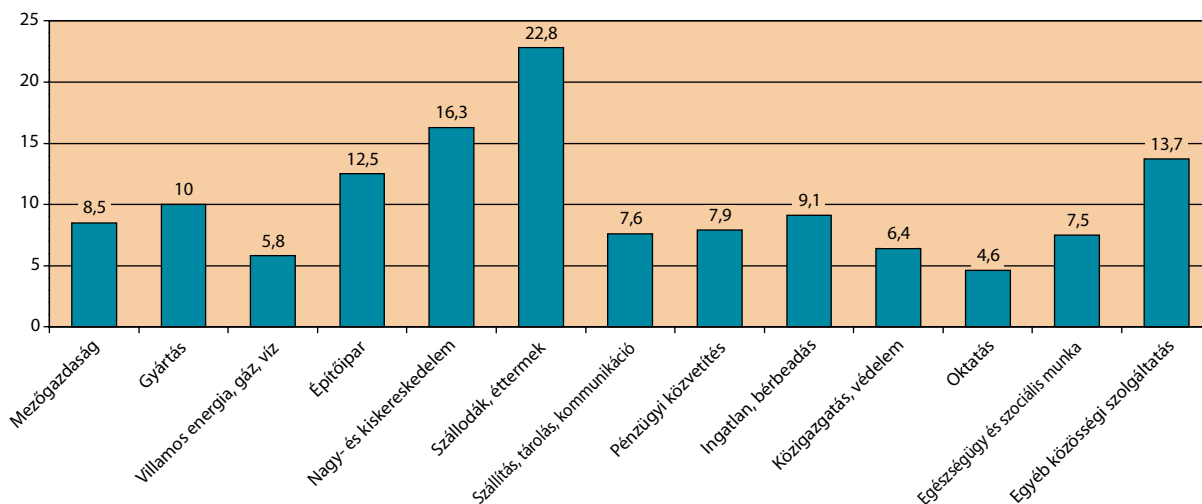
(3) A foglalkoztatási ráta a foglalkoztatott személyek számának az ilyen korú népesség százalékában kifejezett értéke.

(4) Goudswaard, A., Andries, F., „A foglalkoztatás helyzete és a munkakörülmények” (Employment status and working conditions).

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(5) Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért, Dublin. „Részidős munka Európában” (Part-time work in Europe), 2005.

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

A fiatal munkavállalók aránya ágazatonként, EU-25, 2005, LFS

a fiatal munkavállalók számában a legnagyobb növekedés a szolgáltatásban, valamint a bolti és piaci értékesítés terén következett be (+ 0,38 millió fő).

A fenti ágazatok és foglalkozások közül sokat a balesetek nagy kockázata, a sok munkahelyi veszélynek való kitettség vagy – amint a szolgáltatási szakmák esetében fennáll – a bizonytalan foglalkoztatási helyzet jellemző.

A nemek közötti különbségek

A fiatal munkavállalóknál éppúgy megtalálhatók a nemek közötti különbségek, mint a teljes dolgozó népességénél. Több fiatal férfi dolgozik, mint nő: a 25 EU-tagállamban 2005-ben 11,1 millió fiatal férfi és 9,3 millió fiatal nő dolgozott. Nehéz azonban olyan adatokat találni a veszélyeztetettségéről és az egészségi következményekről, amelyek különbséget tesznek a fiatal nők és a férfiak között.

© Hasse Eriksson

A nemek kérdése nagymértékben hozzájárul a veszélyekkel szembeni kitettség különbségeihez, ezáltal a különböző egészségi következményekhez. A fodrászat például döntően női szakma, 87% a női munkavállalók aránya. Európában körülbelül 400 000 fodrászszalonban több mint egymillió személyt foglalkoztatnak. Erre az ágazatra a fiatal munkaerő is jellemző: az újoncok 83%-a 26 évesnél, 56%-a pedig 19 évesnél fiatalabb. Ennek eredményeként a fodrászok esetében fennálló kockázati tényezők szinte mindegyike automatikusan érvényes a fiatal munkavállalókra. Az ágazatban jelentkező fő egészségi problémák – bőrproblémák, asztma, valamint vész- és izomrendszeri zavarok (MSD-k) – ezért leginkább a fiatal nőket érintik.

Több kutatásra van szükség az alábbiak érdekében:

- annak feltérképezése, milyen kockázatok érik a fiatal munkavállalókat, és mennyire vannak kitéve a munkahelyi tényezőknek, például veszélyes anyagoknak (pontosabban biológiai, rákkeltő és reprotoxikus anyagoknak), zajnak és rezgésnek, fizikailag megterhelő munkakörülményeknek és pszichoszociális kockázatoknak;
- az egyes kockázatok fiatal munkavállalókkal kapcsolatos jelentőségének felmérése a nagy foglalkoztatást jelentő ágazatokban, külön hangsúlyt helyezve a szolgáltató ágazatokra;
- a nemek közötti különbségek és a fiatal nőket, illetve férfiakat érő kockázatok relatív fontosságának felmérése;
- a tudatosságnövelés, a képzés és a megelőzés fent azonosított különbségekhez igazítása, és a sokféleséggel kapcsolatos kérdések beépítése, például a migráns munkavállalókkal kapcsolatban;
- annak biztosítása, hogy a hivatalos képzettséget nem adó képzésnek (amely egyre nagyobb mértékben érinti a női munkavállalókat, például az olyan szolgáltató ágazatokban, mint az otthoni gondozás) része legyen a munkahelyi biztonság és egészségvédelem;
- a fiatal munkavállalókat érő, munkával kapcsolatos balesetekre vonatkozó kockázatsökkentő politikák hatékony összpontosítása. E tekintetben jótékony hatással járna a különböző politikai területek közötti együttműködés (pl. közegészségügy, a gyermekmunka elleni küzdelem, szállítási biztonság);
- tájékoztató tevékenységek, hogy a munkavédelmet minden szinten beépítsék az oktatásba.

Bővebb információ

A jelentés hozzájárul az Ügynökség éves kampányához, a Munkahelyi Biztonság és Egészségvédelem Európai Hetéhez is, amely 2006-ban a fiatalok munkahelyi védelmével foglalkozott. A „Biztos kezdet” szlogennel több mint 30 ország vett részt aktívan a fiatalok védelmét szolgáló legnagyobb európai munkavédelmi kampányban.

A fiatal munkavállalókat érő kockázatokkal és egészségi hatásokkal kapcsolatos információt a Facts 70 foglalja össze: **Fiatal munkavállalók – Tények és adatok: A kockázatokkal és egészségi hatásokkal szembeni kitettség.**

Bővebb információ a fiatal munkavállalók biztonságáról:

<http://ew2006.osha.europa.eu/>

Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel.: (+ 34) 94 479 43 60, Fax: (+ 34) 94 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

© Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség. A sokszorosítás a forrás feltüntetésével engedélyezett. Printed in Belgium, 2007

<http://osha.europa.eu>